

(א) לעיל נ: מד, ט (לעיל ג.י.א.) א (לעיל סח:); (ד) לעיל נט: כימ קח:; (ה) לעיל ג.י.א. 1 (לעיל מ"ז, ז) ד"ה א"ל.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ובעל וכו' יפה ומתרחק כל ק'.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה באנו למחלוקת וכו' דאבן נבו היינו בור. עיין לעיל דף כה ע"כ תוס' ד"ה ומשוק:

רבינו חננאל

אמר רב חסדא מודה רב בבור ברשותו כו'. פירש רבי חננאל דזוק"ל כגון שהכניס שורו בחצר חבירו ברשותו ונפל לבור. דאמר ל"י בעל השור מה נפשך כו'. תני רב חנניה לטויעי לרב. ק"ל כרב. פ"ח זצ"ל דהני כולהו משנינא אליבא דרב, ותני נמי רב חנניה לטויעי, היילכתא כותיה דרב בהא. נימא כורה גרם. ור"ח ז"ל פ"י הכורה הוה אינו כורה בתוך הבור אלא במקום אחר הוא כורה ומכח הכורה נבעת השור ונפל, וכח הכורה פטור משום דיכול לומר אנא ברשות קא עבידנא. ופ"ח זצ"ל, היילכתא כו' נתן, דאוקמינא מתני' בנותיה, (ופירך) ופירקין רבא, ר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דרינא.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נג.

וזה וזה צבור. ואפילו הכי אשמועינן מתניתין דפטור הואיל ולא מהבזל מית אלא מהבזל וקרקע עולם דכני רה"ר היקמא: רצה אמר הכא במאי עסקינן. דקמני לאחריו חייב: במספרך דנפל על אפיה. כזישא ומקמי דמטא לקרקעיתא נהפך ונפל על גביה: דאהני ביה. דבזל שנתכנס בו דמתילת נפילה והועילה בו להמית היא המיתתו: הכא בזוקי צור צבור. שהשור נכנס לחצר צבורה שלא ברשות ולא הפקיר לא רשותו ולא צורו ונפל לצור והבזיש את מימיו: דרך נפילה. על פניו משמע דרוב צהמות הנופלין בעומק על פניהם נופלים: נפל לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורה גרם ליה. וכורה פטור הוא דגרמא בעלמא הוא (ואפילו הכורה בעל הבור איכא למיפטריה מהאי טעמא דכיון דמשום גרמא נפל אסתלק חייבא דצור מיניה ומני אפשעותא דקול הכורה וההוא גרמא בעלמא דפטור ע"ה) וכשאין הכורה בעל הבור עסקינן אלא שהוא שמיור וכגון שהימה צור כרויה ועומדת קודם לכן דאי האי כרייה הוה כורה חייב דאין שליח לדבר עבירה דאסור לקלקל רה"ר: בעל הבור הויקא עבד. כלומר בתוך שלו נמלא המוק וכל איכא דלא אפשר לאשתלומו מכורה דקול גרמא בעלמא הוא משתלם מיניה דבעל הבור: בעל הבור פטור. בין שהשור הניקז שוטפה בין שהוא פסק דאמר ליה בעל הבור אי לא תורך לא נפל והאי דחיפה מעשה צדיק הואי ולא גרמא: רבי נתן אומר בעל הבור משלם מהלך. שהרי בין שניהם המיתוהו. אפי' הוה שור הניקז פיקח חייב דליכא לנימיר אצטרי לך עיני ומיזל דהא חזירו דחפו: הא נהס. בעל השור משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: הא צמועד. דמיחייב ג"ש דכל חד משלם מחכה ממה נפשך אי תרווייהו כוליה הויקא עבד דעל ידי חד מינייהו מיית השתא דעבדי תרווייהו משלם כל חד פלגא אי כל חד וחד פלגא הויקא עבד מאי דעבד משלם דהא מועד הוא: אי קסבר האי כוליה הויקא עבד.

הואיל דבלאו צור נמי מיית הוה כאלו המיתו כולו וכן גבי צור הואיל ובלאו מכת נגישות השור הוה מיית כאלו המיתו כולו ומשום הכי מחמיר ג' חלקים על בעל הבור: האי משלם פלגא והאי פלגא. כיון דבעל השור נמי כוליה הויקא עבד ושור תם משלם חצי זוק שהוא עושה: ואי קסבר. הואיל ושניהם עשוהו יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי שור רביע הוא דמשלם דהא תם הוא ופלגא מאי דעבד משלם: ובעל השור. דתם הוא לשלם רביע ובעל הבור דמועד הוא לשלם פלגא ואידך מפסיד ניזק: רבי נתן אצ ציס דין. צמסכת הוריות

שמואל לטעמיה דאמר להבילו וב"ש להבטו. וא"ת דלמא כי מחייב צבצבו היינו כשנתקל צבור אצל הכא הכרייה גרם לו ליפול וגם נחצט צקרקע עולם כהא הוה פטור וי"ל דשפיר הוה לטעמיה דאשכחן דמחייב צבצבו כשנחצט על ידי מעשיו: **בעל השור חייב.** פי' מחלה גזבל הבור פטור לגמרי גזירת הכתוב מונפל שמה שור או חמור מעצמו ולא שפילוהו אחרים כדפרישית פרק קמא (דף ג.י.א. וסו' 4):

ובעל הבור משלם מחצה. שטויה או מהלך צלילה קאמר דאי צפקח ציוס הא תנינא לעיל דפטור וכי תימא דה"מ כשנפל מעצמו אצל הפילוהו אחרים חייב א"כ כשנפל נמי מעצמו ליחייב דמתילתו בפשיעה פן יפול ע"י שוריים וסופו צאונס חייב אלא על כרחיך שור פסק נשמר יפה (ה) ומתקן כל כך מן הבור שאין שוריים אחרים יכולין להפילו צמוכו: **רעורם קסבר האי פלגא נוקא בו' אנא תוראי בבירך**

אשכחיתיה. וא"ת כיון דפלגא נוקא עבד מה סבדא היא זו דמשום דאשכחיה צבור משלם יותר ממה שהויק ויהי רוצה ר"י לפרש דה"ק האי פלגא הויקא עבד בעלמא כגון צשני שוריים שהויקו אצל הכא צבור שדחף חזירו לצור כוליה הויקא עבד כדלמנא את קטלמיה דצביק אשכחתי' ולכן מאי דלית לי לאשתלומו מיניה משתלמנא מינק וחזר צו ר"י מפירוש זה דא"כ מועד ל"י נתן אמאי משלם מחלה כי היכי דמהני שותפות לצור שאין הבור משלם אלא חצי ממה שהויק כמו קן יועיל שותפות הבור לשור ולא ישלם השור מחלה וצמט נמי איכא להקשות אמאי משלם רביע ע"כ נראה דצור נמי פלגא נוקא עבד ומשום שגמר הויק ודומה כמו שעשאו כולו אמרינן כי ליכא לאשתלומו מצעל השור משתלם מצעל הבור:

האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד בעל הבור משלם פלגא ובעל השור רביע ואידך ריבעא מפסיד אמר רבא ר' רבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא לעולם קסבר האי כוליה הויקא עבד והאי כוליה הויקא עבד ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא לי איבעית אימא לעולם קסבר האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד ודקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך ריבעא נפסיד משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה את קטלתייה מאי דאית לי לאשתלומו מהיאך משתלמנא מהיאך משתלמנא ממך: אמר רבא הניח אבן ע"פ הבור ובא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו למחלוקת ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא דידי תוראי הוה קטיל ליה אבל הכא מצי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא דידך אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבירא איתמר שור

בסופה דף 107: שותפותאי מאי אהניא ל' בלאו שותפות נמי פלגא הוא דמשלמנא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הויקא עבד משלם ג' חלקים: אם קטלמיה. בתוך שלך מלאתי: מאי דאית לי כו'. אצל רבנן צמר מעיקרא אולי וסבדי דבעל השור כולה הויקא עבד הלכך צמועד בעל השור משלם כוליה וצמט בעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד וגבי מתניתין נמי צמר כורה אוליני ושניהם פטורין: הניח אבן. צור כרויה וחדס אחר צא והניח אבן על שפתה: באנו למחלוקת כו'. לרבנן בעל האבן חייב דהוא גרם כל הנפילה ומשום גרמא צמוקין ליכא למיפטריה ר' דאבן נמי היינו צור והויקא צדיקס

עין משפט

נר מצוה
עך א ב ג ד מ"י פ"י
מהלכות י"מ הלכה י"ז
סגן עשין סח טו"ש ח"מ
ק"י מי טעף לא ועי'
נ"מ"מ ובהשגות:
ע"ה ה ז ח מ"י שם
הלכה י"ז טו"ש שם
טעף לז:
פ ט י מ"י שם הלכה כ'
טו"ש שם טעף לג:

מוסף רש"י

להבילו ולא להבטו. משום דעבד ליה הביל לצור ולא משום חצטו (לעיל ג.י.א.) רבי נתן דיינא הוא. א"כ"ד היה מלאמנין בהוריות צ"י מתלא (ב"ח פ"ד). דאמר ליה בעל השור. ההורג, לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה. מ"מ, הלך כל הטק עליו מה דאית לי לאשתלומו מצעל השור משתלמנא, אם תם הוא משלם רביע, ואפילו הויקו הוא לבדו לא היה משלם אלא חצי זוק ועבשו שש אחר עמו ישלם רביע, והשאר משתלמנא מינק (לעיל ג.י.א.).